

Felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universiteter og høyskoler § 3-7 (8), § 4-7 til § 4-10 og § 7-9

Advokatfirmaet Nidaros DA
Att: Miriam Crane
Kjøpmannsgata 19
7013 Trondheim

VID Vitenskapelige Høgskole
v/Nemnd for studentsaker
PB 184 Vinderen
0319 Oslo

Bergen, 07.05.2024
Deres ref.: 21893
Vår ref.: 24/02595 (95/2023)

Unntatt offentligheten etter offl. § 13 første ledd, jf. fvl. § 13 første ledd

SAK NR. 95/2023: VEDTAK FATTET AV FELLES KLAGENEMND I SAK OM ANNULLERING OG UTESTENING PÅ GRUNN AV FUSK

Det vises til vedtak fattet av klagenemnda ved VID vitenskapelige høgskole (heretter VID) i sak 22/01498, som ble påklaget til Felles klagenemnd.

Saken er tidligere behandlet av Felles klagenemnd i møte 01.06.2023, der vedtak fattet av klagenemnda ved VID ble stadfestet.

Bakgrunnen for den nye behandlingen er at Kunnskapsdepartementet i brev av 08.11.2023 har uttalt at enkelte vedtak i Felles klagenemnd (nemnda) gjort i perioden 01.04.2022 til 22.09.2023, er ugyldige på grunn av at tidligere leder for klagenemnda og to studentrepresentanter (et medlem og et varamedlem) i denne perioden var ugyldig oppnevnt, og at disse sakene må behandles på nytt. Dette gjelder vedtak, der nemnda ikke ville ha vært vedtaksfør uten at noen av de ugyldige oppnevnte medlemmene deltok, og saker der det var dissens i nemndas opprinnelige behandling og stemmen til noen av de ugyldige oppnevnte medlemmene var avgjørende for innholdet i vedtaket.

Felles klagenemnd ville ikke ha vært vedtaksfør under behandling av saken i møtet 01.06.2023, uten at leder og/eller den ugyldig oppnevnte studentrepresentanten var til stede, jf. § 3 i Forskrift om felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universitet og høyskoler. Vedtaket er derfor ugyldig, og det må treffes nytt vedtak.

Felles klagenemnd har på denne bakgrunn besluttet å behandle klagerens sak 22/04824 (95/2023) på nytt med ny nemndssammensetning, jf. forvaltningsloven § 35 første ledd

HK-dir – Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse

Postboks 1093, 5809 Bergen post@hkdir.no

bokstav c. Klageren ble i brev 22.02.2024 informert om at Felles klagenemnd ville gjøre en fornyet behandling av klagesaken med ny nemndssammensetning våren 2024.

Felles klagenemnd har med riktig sammensetning, behandlet saken under møte 15.04.2024. Tidligere vedtak fattet av Felles klagenemnd ble opphevet. Vedtak fattet av klagenemnda ved VID ble stadfestet.

FELLES KLAGENEMND BEMERKER

Felles klagenemnd er rett klageinstans i saker om annullering og utestenging, jf. forskrift nr. 1192 om Felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universiteter og høyskoler (uhl.) § 3-7 (8), § 4-7 til § 4-10 og § 7-9, fastsatt av Kunnskapsdepartementet 10.10.2005. Felles klagenemnd kan som klageinstans prøve alle sider av saken, jf. forvaltningsloven § 34 andre ledd.

Habilitet

Av de medlemmene i Felles klagenemnd som deltar i behandlingen av omgjøringsaken, deltok Fredrik Boksasp, Liv Sandvik og Frode Randal i den tidligere behandlingen av saken.

På grunn av den medieoppmerksomheten som har vært omkring Felles Klagenemnd sitt arbeid, har Felles Klagenemnd vurdert om disse medlemmers deltakelse i den tidligere behandlingen av saken, er et særegent forhold som er egnet til å svekke medlemmenes upartiskhet, og derfor medfører at medlemmene er inhabile i behandlingen av omgjøringsaker, jf. fv1. § 6 annet ledd. Felles klagenemnd har avgjort habilitetsspørsmålet etter fv1. § 8, og har kommet til at nemndas medlemmer er habile i vurderingen av omgjøringsaken.

I vurderingen av habilitetsspørsmålet har nemnda vektlagt at det rettslige utgangspunktet er at tidligere deltakelse i behandlingen av en sak som tas opp til ny behandling av det samme organet, ikke fører til inhabilitet. Nemnda er et kollegialt organ der hvert medlem har ansvaret for å gjøre seg opp en selvstendig mening om sakene og det må kunne forutsettes at de også ved den nye behandlingen foretar en objektiv og saklig vurdering. Nemndsmedlemmene er utnevnt fordi de har den kompetanse og bakgrunn som kreves etter forskrift om felles klagenemnd § 2 annet ledd.

De forhold som har skapt medieoppmerksomhet og har ført til at saken må behandles på nytt, knytter seg ikke til noen av de nåværende medlemmene av Felles klagenemnd, men til at tidligere leder og to studentmedlemmer var oppnevnt i strid med forskriften.

Medlemmene har ingen egeninteresse i utfallet av saken. De aktuelle medlemmene vurderer ikke seg selv som inhabile i saken.

Kunnskapsdepartementet har i brev til Felles Klagenemnd datert 5. januar 2024, også gitt uttrykk for at departementet ser det som klart at deltakelse i den tidligere behandlingen av et vedtak som er oppe til ny behandling, ikke fører til inhabilitet, med mindre det foreligger særlige forhold i den enkelte sak.

Det enkelte medlem har ansvaret for å vurdere om det foreligger særlige forhold som kan føre til inhabilitet. Ingen av de aktuelle medlemmene har gitt uttrykk for at det foreligger slike forhold.

Sakens bakgrunn

Klageren er [REDACTED] representert ved advokat Miriam Crane ved første gangs behandling av saken. Klageren er student ved [REDACTED]. Saken gjelder mistanke om fusk ved innlevering av fordypningsoppgave i emnet [REDACTED] våren 2022. [REDACTED]

I forbindelse med rutinemessig plagiatkontroll ble det oppdaget tekstlikhet mellom klagerens besvarelse og flere kilder, herunder en fordypningsoppgave levert ved Høgskolen i Molde (heretter HiM) i 2018. Ouriginalrapporten viste tekstlikhet på 33 prosent, hovedsakelig opp mot besvarelsen fra HiM.

Sensor har i en redegjørelse datert 07.06.2022 vist til at det var 63 tilfeller av tekstsammenfall med fordypningsoppgaven fra 2018. Fordypningsoppgaven var ikke oppgitt i referanselisten. Temaene som presenteres som funn er sammenfallende i de to besvarelsene. Videre er det tekstsammenfall som er ordrett gjengivelse med små endringer. Klageren har referanser i løpende tekst som ikke finnes i litteraturlisten, og noen steder har klageren referanser til andre kilder enn fordypningsoppgaven fra 2018 selv om teksten er en ordrett gjengivelse.

Advokat Kristiansen innga en uttalelse 04.07.2022, og anførte at vilkårene for fusk ikke var oppfylt. Klagerens besvarelse var et selvstendig arbeid basert på [REDACTED] egne erfaringer i praksis, [REDACTED] hverdag, og kunnskap h[REDACTED]n har tilegnet seg gjennom studiet. Klageren hadde ingen kjennskap til besvarelsen fra HiM. Det ble anført at det ikke var fremlagt tilstrekkelig bevis for at klageren hadde fusket, og lærestedet hadde ikke vurdert andre årsaker til likhetene. Det ble anført at eventuelle likheter kunne være på grunn av lik pensumlitteratur ved VID og HiM. Videre ble det anført at beviskravet var skjerpet fra «klar sannsynlighetsovervekt» til «utover enhver rimelig tvil», jf. EMK artikkel 7 og LG-2014-28536.

Klagenemnda ved VID behandlet saken i møte 26.08.2022. De fant at klageren hadde fusket forsettlig ved innlevering av fordypningsoppgave i [REDACTED]. Nemnda la i sin vurdering avgjørende vekt på omfanget av tekstlikheten og den manglende kildehenvisningen. Nemnda fant det godtgjort at deler av besvarelsen bestod av plagiert materiale ved at det var benyttet tekst som ikke var henvist. Lik tekst var ikke markert som sitat. Nemnda fattet vedtak om annullering og utestenging i ett semester, herunder høstsemesteret 2022. Nemnda fant at utestengelse i ett semester var en forholdsmessig reaksjon, og viste til at en utestengelse på to semestre kunne medføre en forsinkelse i studieprogresjon på 1,5 til 2 år. Nemnda mente derfor at en utestengelse på to semestre ville være en for streng reaksjon i denne saken.

Advokat Kristiansen fremsatte en fristavbrytende klage 27.09.2022, og anførte at det var begått feil i rettsanvendelsen og bevisbedømmelsen.

Advokatfullmektig Crane fremsatte en supplerende klage 31.10.2022, og anførte at lærestedets rettsanvendelse, skjønnsutøvelse og bevisvurdering var feil. Det ble vist til tidligere anførsler. Det ble anført at klageren hadde henvist til de kildene h[REDACTED]n hadde benyttet, og at besvarelsen var et selvstendig arbeid. Under arbeidet med besvarelsen hadde klageren veiledere som godkjente [REDACTED] bruk av søkeord og problemstilling. Dette underbygget anførselen om at besvarelsen var et selvstendig arbeid. Klageren hadde også mottatt veiledning fra bibliotekar i forbindelse med litteratursøk for besvarelsen. Ved besvarelser basert på samme søkeord og kilder var det naturlig at det oppstod likheter.

Klagenemnda ved VID vurderte klagen 23.11.2022, men fant ikke at det fremkom nye opplysninger som medførte at vedtaket skulle omgjøres. Klagenemnda opprettholdt sitt tidligere vedtak. Saken er deretter oversendt Felles klagenemnd for videre behandling.

Sekretariatet for Felles klagenemnd sendte 21.04.2023 en henvendelse til VID, og ba om manglende saksdokumenter, herunder plagiaterapporten, uttalelser fra advokat, forhåndsvarsel og retningslinjer. VID svarte på henvendelsen samme dag, og oversendte dokumentene 26.04.2023.

Sekretariatet sendte 05.05.2023 en ny henvendelse til VID, og ba om oversendelse av den fristavbrytende klagen. VID svarte på henvendelsen 08.05.2023.

Saken står for Felles klagenemnd slik den har gjort tidligere for underinstansen. Det vises til sakens dokumenter.

Rettslig grunnlag

Vilkårene for annullering på grunn av fusk følger av uhl. § 4-7 første ledd bokstav b. Vilkårene for utestenging gjelder tilsvarende, jf. § 4-8 tredje ledd.

I forarbeidene til lov om universiteter og høyskoler av 2005, fremgår det i merknadene til §§ 4-7 og 4-8 at bestemmelsene er en videreføring av §§ 42 og 54 i den gamle universitets- og høyskoleloven, og privathøyskoleloven §§ 10e og 10i, jf. Ot.prp. nr. 79 (2003-2004) kap. 12. Dette innebærer at rettskilder til den tidligere loven fortsatt kan være relevante.

Bestemmelsen i uhl. § 4-7 første ledd bokstav b omfatter fusk på «eksamen eller prøve, eller under gjennomføringen av vedkommende kurs», jf. § 4-8 tredje ledd. Klagerens fordypningsoppgave er omfattet av bestemmelsene.

Videre må to kumulative vilkår være oppfylt. For det første må det rent objektivt foreligge fusk eller forsøk på fusk. For det andre må det foreligge subjektiv skyld. Studenten må ha handlet forsettlig eller grovt uaktsomt, jf. uhl. § 4-8 tredje ledd og § 4-7 første ledd bokstav b.

Objektivt vilkår

Det første spørsmålet Felles klagenemnd skal ta stilling til er om forholdet objektivt sett er fusk.

Departementet har uttalt seg nærmere om meningsinnholdet i fuskebegrepet i Ot.prp. nr. 40 (2001-2002) punkt 12.1.10 på side 54, hvor det blant annet heter:

Departementet legger til grunn at det er å anse som fusk når en student har ulovlige hjelpemidler tilgjengelige under en eksamen eller på andre måter handler i strid med eksamensreglementet eller regler om kildebruk.

Det følger av forskrift om opptak, studier, eksamen og grader ved VID vitenskapelige høyskole § 30 hva som skal anses som fusk:

§ 30. Fusk, forsøk på fusk, annullering av eksamen. Utestenging

(1) Forsøk på fusk eller konsekvenser av fusk reguleres av universitets- og høyskoleloven. Vedtak fattes av høyskolens nemnd for studentsaker, jf. universitets- og høyskoleloven § 4-7 og § 4-8.

...

(8) Rektor kan fastsette retningslinjer for behandling av fusk eller forsøk på fusk. I disse retningslinjene inngår avgrensninger av hva som er å anse som fusk.

Videre følger det av retningslinjer for behandling av fusk eller forsøk på fusk ved VID vitenskapelige høgskole:

2. Hva er fusk?

Som fusk eller forsøk på fusk ved eksamen eller prøve regnes bl.a.:

...

- å presentere andres arbeid som sitt eget

- å sitere eller på annen måte benytte kilder i skriftlige arbeider uten tilstrekkelig kildehenvisninger

...

Felles klagenemnd har merket seg anførselen om at beviskravet er skjerpet ved at det «utover enhver rimelig tvil» må utelukkes at likhetene skyldes lovlige årsaker. Nemnda er ikke enig i at det strafferettslige beviskravet kommer til anvendelse. Nemnda mener for øvrig at beviskravet ikke blir satt på spissen i foreliggende sak.

Felles klagenemnd har funnet det bevist at forholdet objektivt sett er fusk. I vurderingen av det objektive vilkåret har Felles klagenemnd lagt vesentlig vekt på Ouriginalrapporten og redegjørelsen fra sensor datert 07.06.2022, hvor tekstlikhetene som er avdekket mellom klagerens besvarelse og besvarelsen fra HiM fremkommer. Nemnda viser til at det foreligger en betydelig grad av tekstlikhet. Flere avsnitt i klagerens besvarelse er lett omskrevet tekst eller lik tekst som i besvarelsen fra HiM. Det er blant annet omfattende tekstlikhet i deler av besvarelsen som gjengir selvstendige vurderinger, slik som ved avsnittet som omhandler konklusjon på s. 14. Klageren har ikke henvist til besvarelsen fra HiM. Lik tekst er ikke markert som sitat. Når dette ikke er gjort, vil det for leseren ikke være mulig å skille mellom hva klageren har skrevet og hva andre har skrevet.

Nemnda har merket seg klagerens anførsler om at likhetene mellom besvarelsene kan ha oppstått som følge av bruk av samme søkeord og kilder. Felles klagenemnd bemerker at det ikke er usannsynlig at ulike besvarelser vil ha noen likheter ved bruk av samme søkeord og kilder. Likevel vurderer nemnda at likhetene som er avdekket mellom klagerens besvarelse og besvarelsen fra HiM ikke alene kan tilskrives dette, og viser til det som er beskrevet ovenfor om likhetens omfang og art.

Felles klagenemnd har kommet til at det objektive vilkåret for fusk er oppfylt, jf. forskrift om opptak, studier, eksamen og grader ved VID § 30, jf. retningslinjene for behandling av fusk eller forsøk på fusk.

Subjektivt vilkår

Det neste spørsmålet Felles klagenemnd skal ta stilling til er om vilkåret forsett eller grov uaktsomhet (skyldkravet) er oppfylt.

Forsett foreligger i de tilfeller hvor en person har foretatt en bevisst handling. Dette innebærer at klageren må ha vært klar over den faktiske handlingen som medførte at det objektive fuskevilkåret er oppfylt.

Det er ikke krav om hensikt om fusk for å oppfylle kravet til forsettlig utført fuskehandling.

Kravet til forsett omfatter heller ikke kunnskap om hvorvidt handlingen er ulovlig eller ikke.

Felles klagenemnd finner det bevist at klageren har fusket forsettlig i forbindelse med innleveringen av fordypningsoppgaven.

I vurderingen av vilkåret om skyld legger nemnda vesentlig vekt på arten og omfanget av tekstligheten som er avdekket mellom klagerens fordypningsoppgave og besvarelsen fra HiM. De objektive funnene underbygger klagerens subjektive skyld. For nemnda fremstår det klart at klageren har vært bevisst på bruken av andres tekst uten henvisning.

Felles klagenemnd finner at klageren har opptrådt forsettlig.

De subjektive og objektive vilkårene for fusk er oppfylt.

Reaksjon

I henhold til uhl. § 4-7 første ledd og § 4-8 tredje ledd er det hjemmel for annullering og utestenging fra institusjonen, samt tap av retten til å gå opp til eksamen ved andre institusjoner i inntil ett år.

Felles klagenemnd har funnet det bevist at klageren har fusket forsettlig i forbindelse med innlevering av fordypningsoppgaven i [REDACTED].

Forsettlig fusk innebærer et grovt tillitsbrudd, og både allmennpreventive og individualpreventive hensyn tilsier at det må reageres strengt.

Etter retts- og forvaltningspraksis er den normale reaksjonen ved forsettlig fusk annullering og utestenging i to semestre uavhengig av størrelsen på den aktuelle eksamen, prøve eller kurs.

Klagenemnda ved VID har fattet vedtak om annullering av klagerens fordypningsoppgave og utestenging høstsemesteret 2022. Nemnda begrunnet fravikelsen fra praksis med at utestenging i to semestre ville være en uforholdsmessig reaksjon, da dette ville medføre en forsinkelse i studieprogresjon på 1,5 til 2 år.

Felles klagenemnd peker på at den normale reaksjonen ved forsettlig fusk etter retts- og forvaltningspraksis er annullering og utestenging i to semestre. Nemnda mener at forsinket studieprogresjon er en påregnelig følge av fuskehandlingen, og kan ikke se at dette tilsier en fravikelse fra praksis. Når det gjelder anførslene om forsinkelse i studieprogresjon på 1,5 til 2 år legger nemnda til grunn at institusjonen ivaretar studentens studieprogresjon etter gjeldende regler.

Felles klagenemnd har etter en konkret vurdering kommet frem til at den totale saksbehandlingstiden har vært for lang ved forrige behandling av saken. Nemnda viser til at mistanken om fusk oppstod i juni 2022, og det tok deretter 6 måneder før saken ble oversendt Felles klagenemnd. Saken ble registrert mottatt i sekretariatet for Felles klagenemnd 15.12.2022, og behandlet i møte 01.06.2023. Slik nemnda vurderer det, har saken ikke hatt den fremdriften den skulle ved forrige behandling av saken. Videre har behandlingstiden vært på 11 måneder fra mistanken om fusk oppstod til saken ble behandlet av Felles klagenemnd forrige gang. Dette er for lang total saksbehandlingstid. Slik nemnda vurderer det skal den lange saksbehandlingstiden, som klageren ikke kan lastes for, medføre nedsettelse av utestengelsesperioden til ett semester.

Felles klagenemnd har etablert en praksis for at lang samlet saksbehandlingstid før klagenemnda tar stilling til saken, kan føre til nedsatt reaksjon. Bakgrunnen for dette er at lang ventetid på å få en avklaring, kan utgjøre en ekstra belastning for klageren. Nemnda har på denne bakgrunn vurdert om det skal ha betydning for reaksjonsfastsettelsen at saken nå gjenopptas ca. 10,5 måneder etter at Felles klagenemnd behandlet saken første gang. Nemnda har kommet til at det ikke er grunnlag for ytterligere nedsettelse av reaksjonen i tilfeller der en kommer til at nemndas første vedtak var innholdsmessig riktig. Klageren har da fått en avklaring ved det første vedtaket, og det forhold at saken senere gjenopptas på grunn av at Felles klagenemnd ikke var vedtaksfør ved første gangs behandling, utgjør etter nemndas vurdering ikke en slik tilleggsbelastning at det tas hensyn til ved reaksjonsfastsettelsen.

Felles klagenemnd har funnet at annullering av fordypningsoppgaven og utestenging i ett semester er en riktig reaksjon i denne saken, på grunn av den lange saksbehandlingstiden ved forrige behandling. Felles klagenemnd stadfester reaksjonen fastsatt av klagenemnda ved VID.

Vedtaket er etter ny behandling i samsvar med det Felles klagenemnd kom til i vedtak fattet 02.06.2023, men siden dette vedtaket er ugyldig på grunn av feil sammensetning av nemnda, opphever Felles klagenemnd dette vedtaket og treffer nytt vedtak, jf. forvaltningsloven § 35 første ledd bokstav c.

VEDTAK

Vilkårene i uhl. § 4-7 første ledd bokstav b og § 4-8 tredje ledd er oppfylt. Felles klagenemnd bestående av Ernst Nordtveit, Fredrik Boksasp, Liv Sandvik, Frode Randal, Nils Herman Lien Håre og Amina Louise Persen har fattet slikt enstemmig

v e d t a k:

1. Vedtak fattet av Felles klagenemnd 02.06.2023, oppheves.
2. Vedtak fattet av klagenemnda ved VID vitenskapelige høyskole i sak 22/01498, om annullering av klagerens fordypningsoppgave og utestenging i ett semester, stadfestes.

Ernst Nordtveit
leder for Felles klagenemnd

Klagenemndas vedtak kan bringes inn for prøving ved tingretten. Slikt søksmål må reises innen tre måneder etter at endelig vedtak foreligger. Søksmålsfristen beregnes fra 09.05.2024. Institusjonen dekker alle omkostninger ved søksmålet i første rettsinstans, herunder også honorar til saksøkers advokat etter offentlig salærsats, jf. uhl. § 4-11 og § 4-8 femte ledd.

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen fysisk signatur.